

#RAP4RESPECT

YouTube f Instagram

jay ming

mia lena

STOP CYBERVIOLENCE

— PERSDOSSIER —

EEN CAMPAGNE DIE RAPT
VOOR RESPECT

STOP CYBERVIOLENCE

EEN CAMPAGNE DIE RAPT VOOR RESPECT

1 op 3 jongeren
slachtoffer van
cybergeweld

Praten over cybergeweld is niet gemakkelijk. Om jonge leerlingen van 12 tot 15 jaar voor de problematiek te sensibiliseren lanceert Brussels staatssecretaris Bianca Debaets **STOP CYBERGEWELD**, een campagne voor jongeren, leerkrachten en scholen.

Cybergeweld is een agressieve en doelbewuste daad van intimidatie, pesten, vernedering door een individu of een groep van individuen met behulp van digitale media (internet, computer of gsm), gericht tegen één of meer slachtoffers. Vaak gebeurt het in het openbaar, en versterkt het internet en de sociale netwerken de weerklank van de boodschap.

Cybergeweld komt voor in alle middens en in alle leeftijdsklassen, maar door de explosieve verspreiding via de sociale media kan ze veel negatieve impact hebben bij 12- tot 15-jarigen, wiens persoonlijkheid nog grotendeels vorm moet krijgen. Om de aandacht te vestigen op deze problematiek, lanceert Bianca Debaets een dubbele, gedifferentieerde campagne om het doelpubliek beter te bereiken: een voor de jongeren, een andere voor de leerkrachten.

DE CAMPAGNE VAN EQUAL.BRUSSELS

“

Veel jongeren lijden onder cybergeweld, vaak in stilte en zonder dat hun ouders of vrienden het weten. De campagne moet ten eerste mensen bewust maken van het probleem. Ten tweede het onderwerp bespreekbaar maken, onder jongeren en in de klas. En ten derde een dam opwerpen tegen dit stijgend fenomeen, zodat jongeren zonder schrik, hun leven vorm kunnen geven

– aldus Bianca Debaets, staatssecretaris voor Gelijke Kansen –

Gezien cybergeweld vaak loopt via sociale media en informele kringen, staan leerkrachten, opvoeders, begeleiders en ouders vaak machteloos.

Daarom wil de campagne Stop Cybergeweld hen methodes aanreiken zodat ze hulp kunnen bieden aan jongeren die het geweld moeten ondergaan of zelf plegen. De campagne STOP CYBERGEWELD richt zich tot :

- Leerkrachten, met behulp van een **pedagogische brochure** die sleutels aanreikt om **een groepsgesprek met de leerlingen te begeleiden**. Een ludieke aanpak die uitnodigt om gedurende 1u40min samen over het fenomeen na te denken. Er wordt **ook een online conferentie** georganiseerd, met een expert die de leerkrachten adviseert en op hun vragen antwoordt
- Leerlingen, met een wedstrijd voor de beste punchline **#rap4respect** om hen actief te betrekken bij de reflectie over en het engagement tegen cybergeweld.

Twee bekende Brusselse rappers die deel uitmaken van het Collectief FREESTYLE 0, **Jay MNG** en **Mia Lena**, hebben het filmpje voor de campagne gemaakt dat verspreid zal worden op Facebook en Instagram.

Daarnaast is er ook een **Facebook-pagina** die de campagne ondersteunt met relevante content voor de doelgroep: **[facebook.com/stopcyberviolence](https://www.facebook.com/stopcyberviolence)**

Tot slot worden er in de scholen, die vooraf gecontacteerd zijn en waarvan velen vragende partij zijn om meer informatie te krijgen, **affiches** verspreid om de wedstrijd bekend te maken.

Het materiaal van de campagne kan u hier downloaden:

www.stopcyberviolence.brussels

De wedstrijd **#RAP4RESPECT**

Er wordt een grote wedstrijd uitgeschreven voor de meest treffende rap **punchline** (zin die inslaat), waarmee jongeren het laatste woord krijgen tegen cybergeweld. Net zoals **Jay MNG** en **Mia Lena**, de twee Brusselse rappers die symbool staan voor de campagne, moeten ze wedijveren in vlot taalgebruik en creativiteit!

Gezongen, geschreven, met foto, video of muziek... alle vormen zijn welkom, zolang de **punchline** maar wordt gedeeld op Facebook, YouTube of Instagram, met de hashtag **#rap4respect**!

De winnaar van de wedstrijd krijgt een **hiphop-workshop van een halve dag voor 25 personen**. De volgende tien beste inzendingen krijgen **2 inkomtickets voor het indoor avonturenpark KOEZIO en nog eens tien deelnemers krijgen 2 filmtickets**.

A young man and woman are shown from the chest up, looking at a smartphone together. The man is on the left, looking at the phone with a thoughtful expression. The woman is on the right, looking at the phone with a slight smile. The background is a soft, out-of-focus indoor setting.

Cybergeweld en pesten: de context

De slachtoffers weten niet altijd wie er schuilgaat achter een daad van cybergeweld. In de helft van de gevallen gaat het nochtans over iemand die ze kennen. De gevolgen van deze agressie zijn niet altijd dezelfde en zijn afhankelijk van de vorm en de aard ervan. Voor sommige slachtoffers kunnen deze daden van online geweld een grotere impact hebben dan geweld in het "echte leven".

Op de leeftijd waarop jongeren op zoek zijn naar zichzelf en wanneer imago en zelfbeeld erg belangrijk aanvoelen, wordt het gevoel van onzekerheid en schaamte groter bij elke "view" of "like" van gedeelde boodschappen en commentaren die intimideren of pesten.

Volgens Apestaartjaren heeft 17,6% van de leerlingen al herhaaldelijk kwaadwillige boodschappen gekregen. 10,6% heeft al te maken gekregen met iemand die persoonlijke informatie online heeft gedeeld zonder er eerst toestemming voor te vragen. De jongeren wapenen zich wel tegen dit fenomeen, 72,5% heeft al iemand van zijn contacten op sociale media geblokkeerd of gewist.

Het **sexting**-fenomeen (seksueel getinte berichten sturen) is ook erg aanwezig: 8% heeft al zulke berichten gestuurd in de afgelopen twee maanden en 26% heeft er ontvangen. Meisjes en jongens sturen er evenveel, maar jongens ontvangen er meer dan meisjes. Het verschil is vooral merkbaar in de goedkeuring van het gedrag: 7% van de meisjes vinden dat het oké is om seksueel getinte sms'jes zonder toestemming aan anderen te tonen, tegenover 25% van de jongens. De meerderheid van de jongeren zijn het eens met het idee dat «sexters» die hun beelden op het net zien verschijnen, «dat zelf gezocht hebben».

Momenteel schat men dat **een jongere op drie (34,3%) al met cybergeweld in aanraking is gekomen en een op vijf (21,2%) al een dergelijke daad heeft gesteld**. Bovendien heeft **76% van de jongeren tussen 12 en 15 jaar al weet gehad** van een situatie van cybergeweld zonder er zelf actief bij betrokken te zijn.

In 2016 schatte het Observatoire Universitaire International Education et Prévention (OUIEP) dat 13% van de meisjes en 6% van de jongens slachtoffer zijn geweest van roddels op sociale media. 20% van de meisjes en 13% van de jongens werden uitgelachen om hun uiterlijk. 7% van de leerlingen heeft al intieme selfies gemaakt en 4% van de meisjes en 1% van de jongens hebben deze foto's later op het internet teruggevonden.

Ijsberg, tsunami of druppel

Volwassenen zijn vaak niet 'mee' met de digitale vaardigheden van de jongeren en hun intensief gebruik van de sociale netwerken. Zij weten vaak niet wat er gebeurt en kunnen daarom de impact van cybergeweld niet inschatten. We kunnen hier spreken van een **ijsbergeffect**: alleen het topje van de ijsberg (gedragwijziging van het slachtoffer, gewichtsverlies...) is voor hen zichtbaar.

Volgens het onderzoek van het **Centre Hubertine Auclert**, "bestaan de offline repercussies uit losse, weinig merkbare en wisselende tekens: je zou kunnen spreken van een **druppelsgewijs effect**, waarbij de signalen van cyberseksisme pas betekenis krijgen wanneer ze samengenomen worden."

Wanneer de situatie dan uiteindelijk duidelijk wordt, is ze vaak (al) ernstig: men spreekt van een **tsunami-effect** dat plots aan de oppervlakte komt, op een brutale manier en zonder voorafgaande (of althans ongemerkte) waarschuwing.

Extra aandacht voor meisjes

Volgens het **Apestaartjaren-onderzoek**, waarbij tussen september 2015 en januari 2016 een groep van 3291 jongeren uit het secundair onderwijs online over hun internetgebruik werden bevestigd, **hadden 87% van de Vlaamse jongeren uit het secundair onderwijs een actieve Facebook account** (actief = minstens 1x per maand gebruikt). Het aantal jongeren met een actieve Snapchat-account bedroeg 70% in 2016 (49% in 2014). Instagram was ook ontzettend populair, 60% van de Vlaamse jongeren gebruiken deze app om foto's te delen. Dat is het dubbele van twee jaar geleden.

Het onderzoek toont eveneens dat **meisjes vaker het internet gebruiken om te communiceren dan jongens**. Zij zijn ook **meer geïnteresseerd in sociale netwerken** dan jongens. Op Facebook heeft 85% van de jongens en 89% van de meisjes een actief account, maar op de andere netwerken is het verschil duidelijker: 79% van de meisjes heeft een actieve Snapchat-account, tegenover 61% van de jongens. Het verschil is nog groter voor Instagram (71% van de meisjes, 49% van de jongens).

In 2015 heeft het **Centre Hubertine Auclert pour l'égalité femmes-hommes** een ruime sociologische enquête aangevraagd over het cyberseksisme in de middelbare scholen in de Parijse regio. In het totaal zijn meer dan 1000 leerlingen van Île-de-France tussen 12 en 15 jaar bevestigd door middel van vragenlijsten en gesprekken met betrekking tot seksistisch cybergeweld op het internet.

Uit deze studie blijkt dat meisjes vaker slachtoffer zijn van seksistische beledigingen, roddels over hun reputatie en seksueel geweld, zowel online als offline. Er blijken systematisch meer meisjes geconfronteerd te worden met seksistisch cybergeweld :

- « Tweemaal meer meisjes (4%) dan jongens (1,4%) zijn betrokken bij selfies 'onder invloed' ».
- 16% van de meisjes en 10% van de jongens melden minstens een pornografisch getint sms'je of een foto die hen ongemakkelijk maakte, ontvangen te hebben, of ten minste een pornografische foto of filmpje.
- 20,6% van de meisjes melden online pesterij of beledigingen met betrekking tot hun uiterlijk ontvangen te hebben, tegenover 13% van de jongens. Ook herhaaldelijke pesterij (één of twee keer) komt dubbel zo veel voor bij meisjes als bij jongens.

Wat we vaak te horen krijgen...

Negatieve getuigenissen (gebaseerd op ware verhalen)

- "Ik durf geen foto's meer posten op Instagram omdat mensen me soms uitlachen. Ze zeggen dat ik te zwaar ben...", Mohamed, 12 jaar
- "Ik heb een vriendinnetje van wie een naaktfoto op het internet circuleert. Thomas heeft die foto met de hele school gedeeld en nu durft zij niet meer naar de les te komen en gaat het heel slecht met haar", Léa, 14 jaar
- "Ik heb gezien dat mijn ex-vriendje nu met Yasmijn is, en ik vind dat vreselijk. Daarom - en ik weet dat het fout is, maar ik trek het me niet aan - heb ik foto's van hem aangepast en met vriendinnen gedeeld op de Messenger-groep, en daar lachen we dan mee", Julia, 13 jaar

Maar ook...

- "Leerlingen zaten tijdens de pauze te kabbelen over foto's die circuleren op het internet. Toen ik merkte dat de toon luider werd, heb ik me in het gesprek gemengd, maar niemand wilde me uitleg geven... Vermits het over het internet ging, voelde ik me nogal machteloos", Mehdi, opvoeder.
- "Toen ik vernam dat Marie werd uitgelachen, heb ik iedereen gevraagd zijn telefoon te laten zien om te weten wat er op die bewuste foto stond. Sommige wilden hun telefoon niet laten zien en toen heb ik hen allemaal gestraft. Ik weet dat collectieve straffen niet ideaal zijn, maar ik was het echt beu", Gloria, leerkracht Frans.

Voor praktische info en
interviewaanvragen,
gelieve contact op te nemen met:

Laure Vandeghinste,
Voice Agency

📞 0479/60 45 92

✉ laurev@voice.be

CONTACTEN

- Eerste hulp bij opvoedingsgevallen:
www.opvoedingslijn.be
078/ 15 00 10
- AWEL Luistert naar kinderen en jongeren: www.awel.be - 102
- Kenniscentrum Mediawijsheid:
www.mediawijs.be
- Mediaraven VZW
www.mediaraven.be
09/231.82.70
- Action Médias Jeunes ASBL
www.actionmediasjeunes.be
081/74. 29.19
- Vlaamse infolijn voor alle vragen met betrekking tot het onderwijs: 1700

be equal
be.brussels

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Met dank aan onze ambassadeurs Jay MNG
en Mia Lena, van het collectief Freestyle 0, voor
hun steun en deelname aan de campagne.